

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรและวิธีการเผชิญความเครียดของมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนดเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยทารกแรกเกิดวิกฤต ณ โรงพยาบาลชลบุรี เสนอผลการวิจัยเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเผชิญความเครียด

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ มารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด จำนวน 84 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาอยู่ในช่วงน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.2 การศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.6 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.9 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 26.2 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงน้อยกว่า 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาอยู่ในช่วง 6,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.4 ลำดับที่ของบุตร ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนแรก คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 31 จำนวนบุตรทั้งหมด ส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมามีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 อายุครรภ์ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 24 – 30 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาอยู่ในช่วงมากกว่า 31 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 28.6 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
อายุ :		
น้อยกว่า 20 ปี	22	26.2
20 - 30 ปี	41	48.8
มากกว่า 30 ปี	21	25.0
ระดับการศึกษา :		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	40	47.6
มัธยมศึกษา	31	36.9
สูงกว่ามัธยมศึกษา	13	15.5
อาชีพ :		
แม่บ้าน	22	26.2
รับจ้าง	18	21.4
ค้าขาย / ธุรกิจ	8	9.5
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	27	32.1
เกษตรกรรวม	2	2.4
อื่นๆ ระบุ.....	7	8.3
รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) :		
น้อยกว่า 6,000 บาท	52	61.9
6,001 - 10,000 บาท	18	21.4
มากกว่า 10,000 บาท	14	16.7
ลำดับที่ของบุตร :		
คนแรก	44	52.4
คนที่ 2	26	31.0
มากกว่าคนที่ 2	14	16.7

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนบุตรทั้งหมด :		
1 คน	44	52.4
2 คน	25	29.8
มากกว่า 3 คน	11	13.1
ไม่ระบุ	4	4.8
อายุครรภ์ :		
น้อยกว่า 24 สัปดาห์	7	8.3
24 - 30 สัปดาห์	53	61.1
มากกว่า 31 สัปดาห์	24	28.6

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร

คะแนนความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างคือ มารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด มีค่าอยู่ระหว่าง 73-124 คะแนน จากค่าที่เป็นไปได้ 31-155 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 99.38 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.90 ($\bar{X} = 99.38$, $SD = 9.9$) การกระจายของคะแนนมีทิศทางเบ้ซ้ายเล็กน้อย ($Skewness = -.196$) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยค่อนข้างสูง และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับภาวะความเจ็บป่วยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 43.62$, $SD = 5.84$) รองลงมาคือ ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ ($\bar{X} = 26.18$, $SD = 3.88$) และด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ($\bar{X} = 15.45$, $SD = 3.276$) ส่วนด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรคมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 14.13$, $SD = 2.61$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ของคะแนนเฉลี่ย
ของความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรทั้งรายด้านและโดยรวม

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความ เจ็บป่วย	พิสัย	ค่าเฉลี่ย โดยรวม	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความเบ้
1. ด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับ ภาวะความเจ็บป่วย	27-57	43.62	5.84	-.147
2. ด้านการขาดความชัดเจน เกี่ยวกับอาการของบุตร และระบบ ให้บริการ	17-35	26.18	3.88	-.239
3. ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการ วินิจฉัยโรคและความรุนแรงของ ความเจ็บป่วย	8-22	15.45	2.76	-.468
4. ด้านการไม่สามารถทำนายการ ดำเนินและการพยากรณ์ของโรค	7-20	14.13	2.61	-.151
โดยรวม	73-124	99.38	9.90	-.196

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร เป็น
รายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรที่มีค่าสูงสุดในแต่
ละด้าน ได้แก่ เป็นการยากสำหรับมารดาที่จะกำหนดเวลาได้ว่าอีกนานเท่าไร มารดาจึงจะดูแล
ลูกด้วยตนเองได้ ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.71$) รองลงมาคือ สิ่งที่เหมาะสมหรือพยาบาลบอกมารดาอาจดี
ความหมายได้หลายอย่าง ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 0.77$) การที่มารดาไม่รู้ว่าลูกป่วยเป็นอะไร ($\bar{X} =$
 3.40 , $SD = 0.97$) และสุดท้ายมารดาสามารถทำนายได้ว่าลูกจะหายเมื่อไหร่ ($\bar{X} = 3.73$, $SD =$
 0.88) (ตารางที่ 3)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกไม่แน่นอนในความ
เจ็บป่วยของบุตรที่มีค่าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เป็นการยากสำหรับมารดาที่จะกำหนดเวลาได้
ว่าอีกนานเท่าไร มารดาจึงจะดูแลลูกด้วยตนเองได้ ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.71$) รองลงมาคือไม่รู้ว่า
ต่อไปจะมีอะไรเกิดขึ้นกับลูก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 0.85$) สิ่งที่มารดาสามารถทำนายได้ว่าลูกจะ
หายเมื่อไหร่ ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.88$) การที่หมอนหรือพยาบาลบอกมารดา อาจดีความหมายได้

หลายอย่าง ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 0.77$) และการที่มารดาไม่รู้ว่าคุณป่วยเป็นอะไร ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.97$) ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก จำแนกความความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยรายด้าน

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับภาวะความเจ็บป่วย		
ข้อ 22 มันเป็นการยากสำหรับฉันที่จะกำหนดเวลา ได้ว่าอีกนานเท่าไร ฉันจึงจะดูแลลูกด้วยตนเองได้	3.75	0.71
ข้อ 18 ฉันไม่รู้ว่าต่อไป จะมีอะไรเกิดขึ้นกับลูกอีก	3.74	0.85
ข้อ 15 ฉันไม่สามารถวางแผนสำหรับอนาคตได้ เนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์ความเจ็บป่วยของลูก	3.69	0.99
2. ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของ บุตรและระบบให้บริการ		
ข้อ 10 สิ่งที่เหมาะสมหรือพยาบาลบอกฉันนั้น อาจตี ความหมายได้หลายอย่าง	3.49	0.77
ข้อ 2 ฉันมีคำถามมากมายที่หาคำตอบไม่ได้	3.48	1.01
ข้อ 7 ฉันไม่รู้ว่าจะทำสิ่งที่คาดหวังไว้ให้ลูกได้เมื่อไร	3.38	0.86
3. ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและ ความรุนแรงของความเจ็บป่วย		
ข้อ 1 ฉันไม่รู้ว่าลูกป่วยเป็นอะไร	3.40	0.97
ข้อ 12 การรักษาที่ลูกฉันได้รับอยู่นี้ซับซ้อนยุ่งยาก เกินกว่าจะเข้าใจ	3.19	0.98
ข้อ 28 หมอได้วินิจฉัยโรคของลูกแน่นอนแล้ว และไม่ มีการเปลี่ยนแปลง	3.12	0.92

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค		
ข้อ 11 ฉันสามารถทำนายได้ว่าลูกจะหายเมื่อไหร่	3.73	0.88
ข้อ 27 ฉันสามารถทำนายอาการของลูกได้ว่าเมื่อไรจะดีขึ้นหรือเลวลง	3.62	0.96
ข้อ 23 โดยทั่วไป ฉันสามารถทำนายระยะเวลาของการเจ็บป่วยของลูกได้	3.60	1.05

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเผชิญความเครียด

คะแนนวิธีการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด มีค่าอยู่ระหว่าง 59-134 คะแนน จากค่าที่เป็นไปได้ 36-180 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 95.90 คะแนนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16.84 การกระจายของคะแนนมีทิศทางเบ้ซ้ายเล็กน้อย (Skewness = -.083) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเผชิญความเครียดค่อนข้างสูงเล็กน้อย และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนวิธีการเผชิญความเครียดเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อมมากที่สุด ($\bar{X} = 38.76$, $SD = 7.73$) รองลงมาคือ ด้านการเผชิญปัญหา ($\bar{X} = 37.96$, $SD = 8.83$) และด้านการลดอารมณ์ตึงเครียดมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 19.18$, $SD = 8.83$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของวิธีการเผชิญความเครียดทั้งรายด้านและโดยรวม

วิธีการเผชิญความเครียด	พิสัย	ค่าเฉลี่ย โดยรวม	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความเบ้
1. ด้านเผชิญปัญหา	20-57	37.96	8.83	-.193
2. ด้านลดอารมณ์ตึงเครียด	10-33	19.18	4.66	.746
3. ด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม	23-56	38.76	7.73	-.047
โดยรวม	59-134	95.90	16.84	-.083

เมื่อพิจารณาวิธีการเผชิญความเครียดที่มารดาใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกเป็นรายชื่อในแต่ละด้าน อันดับแรกคือการยอมรับปัญหาและพยายามหาเหตุผลที่ดี ($\bar{X} = 3.69$, $SD = 1.28$) ในด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม รองลงมาคือ การพยายามควบคุมสถานการณ์เท่าที่จะทำได้ ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 1.10$) ในด้านการเผชิญปัญหา และสุดท้ายการกังวลใจอยู่คนเดียว ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 1.14$) ในด้านการลดอารมณ์ตึงเครียด (ตารางที่ 5)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคะแนนเฉลี่ยวิธีการเผชิญความเครียดที่มารดาใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก จะพบว่า มารดาใช้ด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม ได้แก่ ยอมรับปัญหาและพยายามหาเหตุผลที่ดี ($\bar{X} = 3.69$, $SD = 1.28$) หวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้น ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 1.17$) และปลอบใจตัวเองว่าอย่ากังวลไปเลย ทุกสิ่งทุกอย่างคงจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.51$, $SD = 1.18$) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีการเผชิญความเครียดที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรกจำแนกตามวิธีการเผชิญความเครียดแต่ละด้าน

วิธีการเผชิญความเครียด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านเผชิญปัญหา		
ข้อ 16 พยายามควบคุมสถานการณ์เท่าที่จะทำได้	3.43	1.10
ข้อ 15 พยายามมองปัญหาอย่างรอบคอบปราศจากอคติและครบถ้วนรอบด้าน	3.32	1.21
ข้อ 5 คิดหาวิธีการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา หรือควบคุมสถานการณ์	3.19	1.19
2. ด้านลดอารมณ์ตึงเครียด		
ข้อ 1 กังวลใจอยู่คนเดียว	3.23	1.14
ข้อ 19 กระวนกระวาย หงุดหงิด	2.92	1.10
ข้อ 7 พยายามลืมปัญหาและคิดถึงสิ่งอื่นแทน	2.64	1.05

3. ด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม		
ข้อ 36 ยอมรับปัญหาและพยายามหาเหตุผลที่ดี	3.69	1.28
ข้อ 3 หวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้น		
ข้อ 35 ปลอบใจตัวเองว่า อย่างกังวลไปเลย ทุกสิ่ง	3.67	1.17
ทุกอย่างคงจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น	3.51	1.18

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ลำดับที่ของบุตร มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรทั้งรายด้านและโดยรวม

สมมติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นบางส่วนดังนี้

อายุ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตร และระบบให้บริการ ($r = -.220, p < 0.05$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับความเจ็บป่วยบุตร ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรค และความรุนแรงของความเจ็บป่วย ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค และความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม

ระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรค และความรุนแรงของความเจ็บป่วย ($r = -.244, p < 0.05$) แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการไม่สามารถทำนาย การดำเนินและการพยากรณ์ของโรค ($r = .320, p < 0.01$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับความเจ็บป่วยบุตร ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ และความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา (N=84 คน)

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.อายุ	1.00												
2 ระดับการศึกษา	-.053	1.00											
3.รายได้ของครอบครัว	.23*	.339**	1.00										
4.ลำดับที่ของบุตร	.369**	-.298**	.092	1.00									
5.จำนวนบุตรทั้งหมด	.221*	-.307**	.045	.834**	1.00								
6.ความคลุมเครือเกี่ยวกับภาวะการเจ็บป่วย	-.124	-.023	-.066	-.272**	-.139	1.00							
7.การขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบไปรษณีย์	-.220*	-.137	-.155	-.151	-.026	.459**	1.00						
8.การขาดข้อมูลเกี่ยวกับบริการวินิจฉัยโรคและหากรุนแรงของความเจ็บป่วย	.003	-.244*	-.005	-.072	.083	.509**	.648**	1.00					
9.การไม่ได้อ่านกรทำนยการดำเนินงานและกรพยากรณ์โรค	.091	.320**	-.060	.073	.045	-.294**	.241*	-.194*	1.00				
0.ความรู้สึกไม่แน่นอนโดยรวม	-.135	-.051	-.117	-.220*	-.056	.834**	.780**	.782**	-.058	1.00			
1.ด้านความถี่ปัญหา	.091	.282**	.088	-.022	-.109	-.156	-.123	-.085	.132	-.129	1.00		
2.ด้านอาการตามมถึงเครียด	.029	-.061	.036	.063	-.024	.043	.024	-.062	-.273**	-.054	.295**	1.00	
3.ด้านกรแก้ปัญหาทางอัตโนมัติ	.067	-.026	-.228*	.002	-.045	-.169	-.240*	-.109	.095	-.199*	.536**	.371**	1.00
4.วิธีการเผชิญกับความเครียดโดยรวม	.086	-.119	-.048	.007	-.042	-.147	-.168	-.112	.037	-.174	.852**	.601**	.843**

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

ลำดับที่ 1 ของบุตร พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความ รู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ($r = -.272, p < 0.01$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการขาด ความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัย โรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ ของโรค และความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม

รายได้ของครอบครัว พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความ รู้สึกไม่แน่นอนในความ เจ็บป่วยของบุตรทั้งรายด้านและโดยรวม (ตารางที่ 6)

สมมติฐานข้อที่ 2 ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรมีความสัมพันธ์ กับวิธีการเผชิญความเครียดทั้งรายด้านและโดยรวม

สมมติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นบางส่วนดังนี้

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับ วิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม ($r = -.199, p < 0.05$) แต่ไม่มีความ สัมพันธ์กับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการเผชิญปัญหา ด้านการลดอารมณ์ตึงเครียด และวิธี การเผชิญความเครียดโดยรวม

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการ ของบุตรและระบบให้บริการ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการ แก้ปัญหาทางอ้อม ($r = -.240, p < 0.05$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญความเครียดด้าน การเผชิญปัญหา ด้านการลดอารมณ์ตึงเครียด และวิธีการเผชิญความเครียดโดยรวม

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและ การพยากรณ์ของโรค พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการลด อารมณ์ตึงเครียด ($r = -.273, p < 0.01$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญความเครียดด้าน การเผชิญปัญหา ด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม และวิธีการเผชิญความเครียดโดยรวม

สำหรับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับภาวะเจ็บป่วย ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญความเครียดในทุกด้านและโดยรวม (ตารางที่ 6)

การอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร วิธีการเผชิญความเครียดของมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร กับวิธีการเผชิญความเครียดของมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ลำดับที่ของบุตรกับความรู้สึกไม่แน่นอนในการเจ็บป่วยของบุตร การอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างคือ มารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด จำนวน 84 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี รองลงมาอยู่ในช่วงน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.8 และ 26.2 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.6 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.9 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รองลงมาเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 32.1 และ 26.2 ตามลำดับ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงน้อยกว่า 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาอยู่ในช่วง 6,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.4 ลำดับที่ของบุตร ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนแรก รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 52.4 และ 31 ตามลำดับ จำนวนบุตรทั้งหมด ส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมามีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 อายุครรภ์ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 24– 30 สัปดาห์ รองลงมาอยู่ในช่วงมากกว่า 31 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 61.1 และ 28.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

2. ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร

มารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด มีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยโดยรวมค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 99.38$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา (วิมลวัลย์

วโรฬาร, 2535 ; กิตติกร นิลมานัต, 2538) อธิบายได้ว่าความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยมีความสัมพันธ์กับอาการของโรค คือถ้าผู้ป่วยมีอาการของโรครุนแรงความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยก็มากด้วย และการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างคือมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนดและบุตรเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยทารกวิกฤตซึ่งนับว่าทารกมีอาการของโรครุนแรงจึงทำให้คะแนนความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของมารดาโดยรวมค่อนข้างสูง เหตุผลอีกประการหนึ่งคือมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนดไม่สามารถตัดสินใจ ให้ความหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเจ็บป่วยของบุตรขณะอยู่ในโรงพยาบาล อาจไม่เข้าใจและไม่กล้าที่จะซักถามรายละเอียดเพิ่มเติม คาดคิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ไปเองจึงทำให้เกิดการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างคือมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนดมีบุตรเพียงคนเดียวและเป็นบุตรคนแรกถึงร้อยละ 52.4 มารดาจึงเป็นห่วงและวิตกกังวลต่ออาการเจ็บป่วยของบุตรมากที่สุด อีกทั้งมีประสบการณ์ในการดูแลทารกที่อยู่ในภาวะวิกฤตเป็นครั้งแรก และมารดามีได้คาดคิดมาก่อนว่าจะคลอดทารกก่อนกำหนดที่มีร่างกายผอม ตัวเล็กมาก ตลอดจนทารกมีภาวะเจ็บป่วยร่วมด้วยทำให้ทารกต้องใช้เวลานานในการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยทารกวิกฤต ต้องมีการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดูแลเป็นพิเศษ และอาการของทารกมีการเปลี่ยนแปลงขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่มีแบบแผนของอาการที่แน่นอน มารดาจึงมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเอ็นเบอร์ลี (Eberly, 1985) ได้เปรียบเทียบกลุ่มมารดาเพื่อหาสาเหตุความเครียดระหว่างมารดาที่ทราบล่วงหน้า และไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อนว่าบุตรต้องเข้ารับการรักษาในหน่วยบำบัดพิเศษ (intensive care unit) กลุ่มตัวอย่าง 262 และ 233 คน ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่า มารดาที่ไม่ทราบล่วงหน้าว่าบุตรต้องเข้ารับการรักษาในหน่วยบำบัดพิเศษ จะมีความเครียดสูงกว่ากลุ่มมารดาที่ทราบล่วงหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย เป็นรายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรที่มีค่าสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับภาวะความเจ็บป่วย ($\bar{X} = 43.62$, $SD = 5.84$) ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ ($\bar{X} = 26.18$, $SD = 3.88$) ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ($\bar{X} = 15.45$, $SD = 2.76$) และด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค ($\bar{X} = 14.13$, $SD = 2.61$) อธิบายได้ว่าในระยะที่มีการเจ็บป่วยวิกฤต มารดาจะให้ความสนใจกับความเจ็บป่วยของทารกเป็นสิ่งแรกมากกว่าการให้ความสนใจเรื่องของการขาดข้อมูลและสิ่งแวดล้อมของการรักษา ซึ่ง

มิเชล (Mishel, 1988) กล่าวว่า ในระยะที่บุคคลมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย ทำให้ความสามารถในการสนใจสิ่งต่าง ๆ ของบุคคลจะแคบลง โดยจะสนใจเฉพาะสิ่งที่มีความสำคัญและเด่นชัดมากที่สุดก่อน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกไม่แน่นอน ในความเจ็บป่วยของบุตรเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรที่มีค่าสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่เป็นการยากสำหรับมารดาที่จะกำหนดเวลาได้ว่าอีกนานเท่าไร มารดาจึงจะดูแลลูกด้วยตนเองได้ ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.71$) รองลงมาคือ มารดาไม่รู้ว่าต่อไปจะมีอะไรเกิดขึ้นกับลูกอีก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 0.85$) มารดาสามารถทำนายได้ว่าลูกจะหายเมื่อไหร่ ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.88$) และมารดาไม่สามารถวางแผนสำหรับอนาคตได้ เนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์ความเจ็บป่วยของลูก ($\bar{X} = 3.69$, $SD = 0.99$) อธิบายได้ว่า บุตรส่วนใหญ่มีอายุครรภ์ 24-30 สัปดาห์ถึงร้อยละ 61.1 ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลในตู้อบของหอผู้ป่วยทารกวิกฤต จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษและอาจมีภาวะแทรกซ้อนหรืออาการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาแพทย์และพยาบาลจะต้องใช้เวลาในการดูแลเพื่อให้ทารกอาการดีขึ้นและน้ำหนักเพิ่มขึ้น จึงไม่สามารถกำหนดเวลาได้แน่นอนจะต้องติดตามสภาพอาการเปลี่ยนแปลงของทารกทุกวัน แม้ว่าจะได้รับคำอธิบายจากแพทย์หรือพยาบาลก็ตาม ยังทำให้เป็นการยากที่มารดาจะกำหนดเวลาที่จะดูแลลูกด้วยตนเอง จึงมีคะแนนสูงสุดเป็นอันดับ 1 และทำให้มารดาารู้สึกว่าไม่รู้ว่าต่อไปจะมีอะไรเกิดขึ้นกับลูกอีก ดังนั้นจึงไม่สามารถทำนายได้ว่าลูกจะหายเมื่อไร และลำดับสุดท้ายมารดาจึงไม่สามารถวางแผนสำหรับอนาคตได้เนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์ความเจ็บป่วยของลูกได้ ดังนั้นมารดาจึงมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรสูงตามลำดับ

3. วิธีการเผชิญความเครียด

คะแนนวิธีการเผชิญความเครียดโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 95.9$) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเผชิญความเครียดมาก ซึ่งอธิบายได้ว่าทารกคลอดก่อนกำหนดต้องเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยทารกวิกฤต มารดาจะคาดคิดว่าบุตรมีความเจ็บป่วยที่รุนแรงและจากสภาพของบุตรที่ตัวเล็กไม่ทราบว่าจะเลี้ยงให้ตัวโตต้องใช้เวลาานานเท่าไร อีกทั้งต้องได้รับการรักษาด้วยอุปกรณ์เครื่องมือหลายชนิด เช่น อยู่ในตู้อบ ได้รับสารน้ำทางหลอดเลือดดำ หรือได้รับการวัดความเข้มข้นออกซิเจนทางผิวหนัง ทารกบางรายอาจต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ สิ่งเหล่านี้เป็นภาพที่มารดาเห็นเป็นสิ่งที่น่ากลัว มารดาจึงมีความเครียดสูง เมื่อพิจารณาวิธีการเผชิญความเครียดที่มารดาใช้มากที่สุดเป็นรายด้าน (ตารางที่ 4) โดยพบว่ามารดาใช้วิธีการ

เผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอารมณ์มากที่สุด ($\bar{X}=38.76$, $SD = 7.73$) รองลงมาคือ ด้านเผชิญปัญหา ($\bar{X}=37.96$, $SD = 8.83$) และสุดท้ายคือด้านลดอารมณ์ตึงเครียด ($\bar{X}=19.18$, $SD = 4.66$) จะเห็นได้ว่ามารดาใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอารมณ์มากที่สุด เมื่อเทียบกับวิธีการเผชิญความเครียดด้านอื่น ๆ อาจอธิบายได้ว่ามารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนดมีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยโดยรวมสูง จะใช้วิธีการเผชิญกับความเครียดด้านจัดการกับอารมณ์มากขึ้น ซึ่งการยอมรับสถานการณ์ตามความเป็นจริงเป็นวิธีเผชิญความเครียดด้านการบรรเทาปัญหาที่ญาติผู้ดูแลใช้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเวสเตอร์และคริสแมน (Wester & Christman, 1988) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้สึกไม่แน่นอน วิธีการเผชิญกับปัญหาและอารมณ์เครียดที่เกิดจากความวิตกกังวล และซึมเศร้าในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่มีคะแนนความรู้สึกไม่แน่นอนโดยรวมสูงจะมีอารมณ์เครียดสูงและมักใช้วิธีการเผชิญปัญหา โดยการจัดการทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติกร นิลมานัต (2538) และสอดคล้องกับแนวคิดของรีด (Reed, 1994) ที่กล่าวว่า การยอมรับสถานการณ์ตามความเป็นจริงเป็นวิธีเผชิญความเครียดพื้นฐานที่บุคคลจะใช้เมื่อต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยที่เฉียบพลันและรุนแรง เช่น โรคเอดส์ หรือการคลอดบุตรก่อนกำหนด การที่มารดายอมรับความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น อาจเนื่องจากการมองเห็นว่าทารกคลอดก่อนกำหนดนั้นเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ดังนั้นการยอมรับสถานการณ์ตามที่เป็นจริงอาจเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ที่จะช่วยให้ตนเองมีความคิดที่จะเตรียมตัวรับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ และการยอมรับสถานการณ์ที่เป็นจริง จะทำให้บุคคลมีความสงบทางจิตใจ ซึ่งจะพบว่ามารดาใช้วิธีการเผชิญกับความเครียด โดยวิธีมุ่งแก้ปัญหาพร้อมกับอารมณ์และบรรเทาปัญหา ซึ่งสนับสนุนแนวความคิดของลาซาร์สและเฟลด์แมน (1984) ที่กล่าวว่าบุคคลจะใช้วิธีการเผชิญกับความเครียดทั้งทางด้านการมุ่งแก้ปัญหาและการจัดการกับอารมณ์พร้อมกัน เพื่อจัดการกับความตึงเครียดทั้งภายในและภายนอกที่เกิดจากเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของลามองเต้ (La Montagne, 1990) โดยศึกษาสาเหตุความเครียดและวิธีการเผชิญความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรเข้ารับการรักษาในหน่วยบำบัดพิเศษ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดา 24 คน และบิดา 6 คน ที่บุตรเข้ารับการรักษาในหน่วยบำบัดพิเศษเป็นครั้งแรก ผลการศึกษาพบว่า ใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านลดอารมณ์ตึงเครียด ร้อยละ 56 และใช้วิธีการมุ่งแก้ปัญหา ร้อยละ 44 แต่แตกต่างจากการศึกษาของ วิมลวัลย์ วโรฬาร (2535) ที่ได้ศึกษาถึงการรับรู้ถึงความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย วิธีการเผชิญความเครียดและความผาสุก โดยทั่วไปของบิดามารดาที่มีบุตรเข้าพักรักษาตัวในหน่วยบำบัดพิเศษ จำนวน 80 คน ผลการ

วิจัยพบว่าบิดามารดาที่มีบุตรเข้าพักรักษาตัวในหน่วยบำบัดพิเศษ ใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการมุ่งแก้ปัญหามากที่สุด คาตี (Catty, 1989) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญความเครียดของมารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเป็นมารดา 32 คน พบว่ามารดามีความเครียดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอาการเจ็บป่วยของบุตร โดยมารดาที่มีความเครียดสูงจะมีวิธีการเผชิญความเครียดโดยการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม แต่แตกต่างกับงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่พบว่าผู้ป่วยมักใช้วิธีการแก้ปัญหามากกว่าวิธีลดอารมณ์ดังเครียด (Jalowice and Powers, 1980 อ้างในสมจิต หนูเจริญกุล, 2534)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนวิธีการเผชิญความเครียดแต่ละด้าน เป็นรายชื่อ พบว่ามารดาใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การยอมรับปัญหาและพยายามหาเหตุผลที่ดีของการมีบุตรคลอดก่อนกำหนด ในด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม ($\bar{X} = 3.69$, $SD = 1.28$) การพยายามควบคุมสถานการณ์เท่าที่จะทำได้ ในด้านการเผชิญปัญหา ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 1.10$) และการกังวลใจอยู่คนเดียว ในด้านการลดอารมณ์ดังเครียด ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 1.14$) การที่มารดาใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อมเป็นอันดับแรกนั้น อธิบายได้เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยวิธีการเผชิญความเครียดเป็นรายชื่อพบว่า คะแนนเฉลี่ยวิธีการเผชิญความเครียดที่มีค่าสูงสุดอันดับแรกได้แก่ ยอมรับปัญหาและพยายามหาเหตุผลที่ดี ($\bar{X}=3.69$ $SD.=1.28$) รองลงมาคือ หวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้น ($\bar{X}=3.67$ $SD.=1.17$) และสุดท้ายปลอบใจตัวเองว่าอย่ากังวลไปเลยทุกอย่างคงจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.51$, $SD.=1.18$) อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นมารดาที่มีบุตรคนแรกถึงร้อยละ 52.4 นับว่าเป็นประสบการณ์ครั้งแรก มารดาจึงมีความเครียดสูงแต่ด้วยความรักบุตรจึงพยายามเรียนรู้วิธีการต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือดูแลบุตรให้มีอาการดีขึ้น แต่จากสภาพของบุตรมารดาไม่สามารถเข้าเฝ้าหรือดูแลบุตรได้ตลอดเวลา เพียงแต่เข้าเยี่ยมได้เป็นระยะๆ และสอบถามอาการจากพยาบาลหรือแพทย์ เพื่อรอให้อาการของบุตรทุเลาลง หรือน้ำหนักเพิ่มขึ้น มารดาจึงยอมรับปัญหาและพยายามหาเหตุผลที่ดี หวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้น

จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด มารดาใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้วยวิธีอื่นๆ คือ "การสวดมนตร์แล้วทำวันนี้ให้ดีที่สุด" "ขอพรจากพระเจ้าให้ลูกหายเร็วๆ" "คิดแต่สิ่งดีๆให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย แล้วจะกลัวน้อยลงที่เห็นวิธีการรักษา" "รับฟังจากผู้มีประสบการณ์" "ทำใจให้สงบ" "ไม่คิดมากและยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น" "ยอมรับในสภาพการดำเนินชีวิตของตัวเอง" และ "ปรึกษาพยาบาล" วิธีการทั้งหมดนี้เป็นวิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อมเป็นส่วนใหญ่

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ ที่พบว่ามารดาใช้วิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อมมากที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ลำดับที่ของบุตร จำนวนบุตร มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรทั้งรายด้านและโดยรวม

สมมติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นบางส่วนดังนี้

อายุ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตร และระบบให้บริการ ($r = -.220, p < 0.05$) กล่าวคือ มารดาที่มีอายุมากเมื่อบุตรเจ็บป่วยจะมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยน้อยกว่ามารดาที่มีอายุน้อยกว่า เมื่อมารดามีอายุมากขึ้นจะมีประสบการณ์มากขึ้นมีความเข้าใจในเหตุการณ์และกล้าที่จะซักถามมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคริสแมนและคณะ (Christman, et al., 1988) ที่ว่าอายุยิ่งมากความรู้สึกไม่แน่นอนยิ่งน้อย

การไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับความเจ็บป่วยบุตร ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค และความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-30 ปี ถึงร้อยละ 48.6 ซึ่งเป็นเอกภาพ

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับต่ำกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ($r = -.244, p < 0.05$) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างคือมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยต่ำ อธิบายได้

ว่าอาจเป็นเพราะมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงจะเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารที่ดี เนื่องจากมารดาเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางเข้าใจข้อมูลข่าวสารได้ดีสำหรับการแสวงหาข้อมูลจากบุคคล และจะรู้จัก ชักถามปัญหาที่คนไม่เข้าใจ เมื่อได้รับข้อมูลแล้วยังรู้จักใช้ทักษะในการแก้ปัญหา นำข้อมูลที่ได้รับมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย ตลอดจนรู้จักใช้แหล่งประโยชน์ต่างๆ ได้ดีกว่า ผลที่ตามมาคือมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรค และความรุนแรงของความเจ็บป่วยจากแพทย์ได้มากกว่าและชัดเจนกว่า ในขณะที่มารดาที่มีการศึกษาดำรงไม่กล้าซักถาม เพราะไม่ทราบว่าจะซักถามอะไร ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับการรักษาและความคิดเห็นของแพทย์ จึงไม่ได้รับคำอธิบายทำให้เกิดความไม่เข้าใจและมีความรู้สึกไม่แน่นอนตลอดเวลา ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีของมิเชล (Mishel, 1988) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของหลายๆ ท่านที่ได้ศึกษาไว้ กล่าวคือ ระดับการศึกษาสามารถลดความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของคริสแมนและคณะ (Christman, 1990) และศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยมะเร็งตำแหน่งต่างๆ ที่ได้รับรังสีรักษา พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย ($r = -.41, p < 0.001$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมจิต หนูเจริญกุล และคณะ (2534) ที่พบว่าผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับรังสีรักษาที่มีระดับการศึกษาดำรงจะมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์ทิพย์ วงศ์วิวัฒน์ (2536) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยและการปรับตัวในผู้ป่วยภายหลังการเกิดกล้ามเนื้อหัวใจวาย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาดำรงจะมีความไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยในระดับสูง

นอกจากนี้ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับปานกลางกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค ($r = .320, p < 0.01$) แสดงว่า ผู้มีการศึกษาสูงจะมีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยสูงเช่นกัน อาจอธิบายว่า แม้ว่ามารดาที่มีการศึกษาสูงจะเข้าใจและแปลความหมายของข้อมูลและเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องก็ตาม แต่ความเจ็บป่วยของบุตรนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทำให้ไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์โรคได้ จึงทำให้ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรคสูงเช่นกัน

ลำดับที่ของบุตร

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ลำดับที่ของบุตรมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับต่ำกับความรู้สึกไม่แน่นอนในค ेमเจ็บป่วยของบุตร ด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ($r = -.272, p < 0.01$) แสดงว่ามารดาที่มีบุตรคนแรกๆ มีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรสูงกว่ามารดาที่มีบุตรในคนต่อไป อาจอธิบายได้ว่ามารดาที่มีบุตรคนแรกมักไม่มีประสบการณ์ในการดูแลบุตร และมีความวิตกกังวลมากในปัญหาการให้ม ปัญหาความเจ็บป่วยของบุตร (Ounsted & Hendrick, 1977) จากการศึกษาความเครียดของแบ็คเบิร์นและโลเวน (Blackburn & Lowen, 1986) โดยการสำรวจปฏิบัติการของบิดามารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด และปู่ย่า พบว่าทุกคนมีระดับคะแนนความวิตกกังวลสูง และบิดามารดามักวิตกกังวลในการปรับตัวกับสถานการณ์การเจ็บป่วยของบุตร ดังนั้นเมื่อมารดาที่มีความเครียดสูงจึงมีความไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยสูงเช่นกัน

การไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างลำดับที่ของบุตร กับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ ด้านการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค และความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุตรเป็นคนแรกถึงร้อยละ 52.4 จึงทำให้เป็นเอกภาพ

อย่างไรก็ตามการไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ของครอบครัวกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรทั้งรายด้านและโดยรวม อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 6,000 บาทต่อเดือน ถึงร้อยละ 61.9 จึงทำให้เป็นเอกภาพ

สมมติฐานข้อที่ 2 ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรทั้งรายด้านและโดยรวมมีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญความเครียดทั้งรายด้านและโดยรวม

สมมติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นบางส่วนดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางข้าม ($r = -.199,$

$p < 0.05$) แสดงว่าเมื่อมารดาที่มีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยสูง มารดาจะใช้วิธีการเผชิญกับความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อมน้อยลง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าผู้ป่วยที่มีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยสูงจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาด้านการจัดการกับอารมณ์และด้านการแก้ปัญหาทางอ้อมสูง อาจเนื่องจากขณะที่ยังไม่ทราบว่าอาการเจ็บป่วยของบุตรเป็นอันตรายร้ายแรงหรือรุนแรงหรือไม่ มารดาจึงไม่สามารถหาวิธีที่แน่นอนที่จะช่วยเหลือให้บุตรอาการดีขึ้น มารดาที่มีความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร เมื่อไม่สามารถช่วยบุตรให้หายจึงต้องลดความต้องการลงให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเพื่อความสมดุลทางจิตใจ

ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตร ด้านการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับอาการของบุตรและระบบให้บริการ มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม ($r = -.240, p < 0.05$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญกับความเครียดด้านการเผชิญปัญหา ด้านการลดอารมณ์ตึงเครียด และวิธีการเผชิญความเครียดโดยรวม และความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรด้านการไม่สามารถทำนายการดำเนินและการพยากรณ์ของโรค พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีการเผชิญกับความเครียดด้านการลดอารมณ์ตึงเครียด ($r = -.273, p < 0.01$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญกับความเครียดด้านการเผชิญปัญหา ด้านการแก้ปัญหาทางอ้อม และวิธีการเผชิญกับความเครียดโดยรวม อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างแม้ความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรสูง แต่บางครั้งไม่ได้ใช้วิธีการเผชิญความเครียด สมมติฐานข้อนี้จึงได้รับการสนับสนุนบางส่วน

อย่างไรก็ตาม พบว่าความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของบุตรโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการเผชิญปัญหา ด้านการลดอารมณ์ตึงเครียด และวิธีการเผชิญความเครียดโดยรวม ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของงานวิจัยที่ผ่านมา เนื่องจากความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอและมีผลต่อการใช้วิธีการเผชิญความเครียดของบุคคล เนื่องจากความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่จะนำไปสู่การประเมินเหตุการณ์ ในลักษณะของความเครียดที่จะมีผลต่อการเผชิญกับความเครียดอีกต่อหนึ่ง อีกประการหนึ่งการเผชิญความเครียดเป็นเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และในการเผชิญกับปัญหานั้นบุคคลอาจจะไม่ใช่ลักษณะการเผชิญความเครียดเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นการนำวิธีการเผชิญความเครียดมาคิดเป็นตัวเลข ในแต่ละวิธี และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการเผชิญความเครียด อาจไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของผู้ป่วยแต่ละคนได้เนื่องจากความแตกต่างของบุคคลซึ่งตรง

กับแนวคิดของลาซารัสและโพล์คแมน (Lazarus & Folkman, 1984) ที่กล่าวว่า ความเครียดเป็น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม การประเมินความเครียดขึ้นอยู่กับการประเมินของ ผู้ป่วยแต่ละคน และการศึกษาคควรจะศึกษาถึง พฤติกรรมแบบองค์รวมซึ่งยากที่จะวัดได้ด้วย ตัวเลข ถ้าวัดได้ก็ไม่สามารถบ่งบอกได้ชัดเจนและครอบคลุม (อาภรณ์ เชื้อประไพศิลป์, 2536) ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย การประเมิน เหตุการณ์ และวิธีการเผชิญความเครียดในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดความกระจ่างของความ สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากขึ้น